

3. Vývoj zemědělství a lesnictví v Moravskoslezském kraji

3.1. Zemědělství

Hlavním zdrojem informací o primárním sektoru – zemědělství – jsou strukturální šetření. Tato šetření v zemědělství (plošné zjišťování Agrocensus 2000 a výběrová zjišťování FSS 2003, 2005 a 2007) proběhla ve všech členských státech Evropské unie. Do zjišťování se zahrnují zemědělské podniky, jejichž zemědělsky využitá půda činí nejméně jeden hektar. V případě, že této hodnoty nedosahují, zařadí se zpravodajské jednotky do šetření pouze za předpokladu, že je určitá část produkce určena na prodej nebo splňují některou fyzickou prahovou hodnotu. Počínaje rokem 2000 byly stanoveny prahové hodnoty¹⁾ pro zařazení zemědělských podniků mezi zpravodajské jednotky.

Zjišťování se týkají jak právnických, tak fyzických osob. Všechny podniky právnických osob a podniky fyzických osob mající SGM²⁾ roven nebo větší jak 600 tis. Kč podléhají plošnému zjišťování. Ostatní zpravodajské jednotky z řad fyzických osob jsou do výběru zařazeny na základě ztratifikovaného oblastního výběru³⁾. Získané údaje jsou dopočteny na základní soubor – zemědělství ČR – podle sídla podniku. Údaje tak poskytují základní informace o velikosti, struktuře a vývoji zemědělských podniků, jejich vybavenosti, způsobu hospodaření, výrobní orientaci a v neposlední řadě také o nezemědělských činnostech.

Tab. 3.1.1 Počty hospodařících subjektů a obhospodařovaná půda v krajích ČR v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Subjekty (podniky)				Obhospodařovaná zemědělská půda		z toho orná půda	
	celkem	podíl kraje na úhrnu ČR (%)	z celku vlastnictví (%)		celkem (ha)	podíl kraje na úhrnu ČR (%)	celkem (ha)	podíl kraje na úhrnu ČR (%)
			fyzické osoby	právnické osoby				
Česká republika	39 396	100,0	92,5	7,5	3 518 073	100,0	2 567 311	100,0
v tom kraje:								
Hl. město Praha	308	0,8	82,5	17,5	30 281	0,9	18 261	0,7
Středočeský	4 455	11,3	91,1	8,9	547 398	15,6	480 914	18,7
Jihočeský	4 025	10,2	90,9	9,1	422 650	12,0	261 094	10,2
Plzeňský	2 214	5,6	91,4	8,6	313 195	8,9	206 952	8,1
Karlovarský	507	1,3	85,4	14,6	99 544	2,8	40 610	1,6
Ústecký	1 837	4,7	91,1	8,9	209 576	6,0	150 267	5,9
Liberecký	1 472	3,7	92,9	7,1	91 129	2,6	37 750	1,5
Královéhradecký	2 434	6,2	91,8	8,2	234 714	6,7	170 210	6,6
Pardubický	2 315	5,9	92,2	7,8	228 925	6,5	177 388	6,9
Vysočina	3 863	9,8	92,4	7,6	373 301	10,6	291 716	11,4
Jihomoravský	8 165	20,7	94,9	5,1	362 937	10,3	325 243	12,7
Olomoucký	1 885	4,8	90,1	9,9	241 154	6,9	180 271	7,0
Zlínský	3 024	7,7	95,1	4,9	149 889	4,3	96 279	3,8
Moravskoslezský	2 892	7,3	94,3	5,7	213 379	6,1	130 355	5,1

Výsledky strukturálního šetření FSS 2007 ukazují, že z počtu podniků v ČR, které realizují tržně zemědělskou produkci, sídlí v Moravskoslezském kraji 2 892 subjektů, což představuje 7,3 % podíl na celé ČR. Na celkové obhospodařované zemědělské půdě je podíl těchto podniků znatelně nižší (jen 6,1 %), což signalizuje v průměru menší plochu zemědělské půdy na jeden subjekt než je tomu v celé ČR. Ještě menší podíl představuje samotná orná půda na celkové orné půdě ČR (jen 5,1 %). V porovnání se stavem v roce 2000 se výměra zemědělské půdy v Moravskoslezském kraji snížila o více jak 17 000 ha, tj. o výrazných

¹⁾ Výměra od 1 ha obhospodařované zemědělské půdy vlastní nebo pronajaté nebo plocha od 1500 m² intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny), nebo 1000 m² vinic, nebo 300 m² skleníků a pařenišť, nebo chov alespoň 1 kusu skotu, nebo 2 kusů prasat, nebo 4 kusů ovcí a koz, nebo 50 kusů drůbeže, nebo 100 kusů králíků, nebo kozešinových zvířat

²⁾ SGM (Standard Gross Margin – standardní příspěvek na úhradu) vyjadřuje ekonomický přínos jednotky produkce živočišné a rostlinné výroby. Je stanoven na 1 ha každé plodiny rostlinné výroby a 1 kus jednotlivých kategorií zvířat. Jeho hodnota odpovídá standardní hodnotě produkce z 1 ha dané plodiny, nebo 1 kusu dané kategorie zvířat po odpočtu specifických nákladů na produkci této výroby. Standardní příspěvky na úhradu jsou stanoveny v jednotlivých zemích EU pro všechny plodiny a kategorie zvířat podle reálných podmínek dané země a jsou pravidelně aktualizovány. Standardní příspěvky ČR zpracovává výzkumný ústav zemědělské ekonomiky, od 1. 7. 2008 Ústav zemědělské ekonomiky a informací.

³⁾ Podrobnější informace o tvorbě výběrových souborů a metodice výpočtů jsou součástí publikace ČSÚ 2126-08 Strukturální výsledky za zemědělství v roce 2007, str. 10-11.

7,4 %. Právě v Moravskoslezském kraji byl tak zaznamenán relativně největší úbytek zemědělské půdy za uvedené období, když v ČR jako celku relativní úbytek zemědělské půdy dosáhl jen 3,4 %.

Ještě rychleji než ubývala zemědělská půda se snižovala i výměra samotné orné půdy. Její úbytek v kraji o více jak 19 000 ha představoval snížení její rozlohy o 12,8 %, což je po Libereckém kraji relativně největší pokles. To se pochopitelně odrazilo i ve stupni zornění zemědělské půdy, které pokleslo ze 64,9 % v roce 2000 na 61,1 % v roce 2007.

Šetřením v roce 2007 bylo rovněž zjištěno, že 63 % zemědělské půdy v kraji obhospodařují podniky právnických osob a 37 % subjekty ve vlastnictví fyzických osob. V celé ČR je podíl zemědělské půdy, na které hospodaření podniky fyzických osob, tj. především zemědělstí podnikatelé včetně samostatně hospodařících rolníků, výrazně nižší a činí jen 29,4 %.

Tab. 3.1.2 Převažující zaměření hospodařících subjektů v krajích ČR k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Podniky fyzických osob					Podniky právnických osob				
	celkem	v tom zaměření (%)				celkem	v tom zaměření (%)			
		převažující rostlinná výroba	převažující živočišná výroba	rostlinná kombinovaná se živočišnou	rybolov, chov ryb apod.		převažující rostlinná výroba	převažující živočišná výroba	rostlinná kombinovaná se živočišnou	rybolov, chov ryb apod.
Česká republika	35 454	41,5	29,7	28,0	0,1	2 940	32,4	23,2	43,6	0,5
v tom kraje:										
Hl. město Praha	254	62,2	29,9	6,7	-	54	46,3	29,6	24,1	-
Středočeský	4 055	45,8	23,2	30,5	0,1	398	41,2	17,6	40,5	-
Jihočeský	3 659	24,1	43,2	31,6	0,3	366	16,9	35,5	46,2	1,1
Plzeňský	2 023	26,2	37,7	34,9	0,2	191	18,3	19,9	61,3	0,5
Karlovarský	433	15,5	54,7	27,7	0,2	74	32,4	36,5	31,1	-
Ústecký	1 674	56,9	29,0	12,9	0,2	163	53,4	23,9	22,7	-
Liberecký	1 367	27,1	47,9	24,1	0,1	105	20,0	35,2	44,8	-
Královéhradecký	2 235	36,0	38,6	24,8	0,1	199	25,1	29,1	44,2	1,0
Pardubický	2 134	22,8	54,2	22,4	-	181	26,5	26,5	47,0	-
Vysočina	3 568	24,6	22,0	52,2	0,0	294	17,0	16,0	66,0	1,0
Jihomoravský	6 750	76,8	6,9	16,1	-	415	57,3	12,3	29,4	0,2
Olomoucký	1 699	38,6	29,5	31,5	0,1	186	31,2	17,7	51,1	-
Zlínský	2 875	33,9	43,3	21,8	0,0	149	28,2	33,6	38,3	-
Moravskoslezský	2 727	33,6	29,2	36,8	0,1	165	29,7	23,0	44,2	1,8

V rámci ČR se zemědělské podniky fyzických osob zaměřují převážně na rostlinnou výrobu. V Moravskoslezském kraji je však největší část těchto podniků zaměřena na kombinovanou rostlinnou a živočišnou výrobu. Právě kombinované zaměření je typické pro podniky právnických osob, a to jak v Moravskoslezském kraji tak celé ČR.

Tab. 3.1.3 Obhospodařovaná půda fyzickými a právnickými osobami v okresech Moravskoslezského kraje v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Obhospodařovaná zemědělská půda (ha)						Obhospodařovaná orná půda (ha)			
	celkem	v tom podle druhu vlastnictví				z celku podle vlastnictví půdy (%)		celkem	z toho podle vlastnictví půdy (%)	
		podniky fyzických osob		podniky právnických osob		vlastní	najatá od jiných		vlastní	najatá od jiných
		celkem	na 1 podnik	celkem	na 1 podnik					
Moravskoslezský kraj	213 380	79 321	29,1	134 059	812,5	23,3	76,7	130 355	19,6	80,4
v tom okresy:										
Bruntál	61 065	35 240	121,9	25 825	614,9	39,7	60,3	21 527	46,8	53,2
Frýdek-Místek	31 110	12 754	10,3	18 356	734,2	17,7	82,3	13 966	10,1	89,9
Karviná	5 340	4 126	15,8	1 214	121,4	34,7	65,3	3 572	32,9	67,1
Nový Jičín	44 117	9 797	30,8	34 320	1 225,7	13,2	86,8	32 076	11,7	88,3
Opava	61 234	13 161	28,7	48 073	1 045,1	15,5	84,5	51 020	14,8	85,2
Ostrava - město	10 513	4 242	25,9	6 271	447,9	26,5	73,5	8 194	18,9	81,1

Největší obhospodařovaná výměra zemědělské půdy je v západní části kraje, tj. v okrese Opava a Bruntál, kde leží zhruba polovina veškeré zemědělské půdy kraje. Velkou plochou zemědělské půdy rovněž disponují okresy Nový Jičín (20,7 %) a Frýdek-Místek (14,6 %). Jen něco málo nad 7 % z celkové výměry zemědělské půdy v kraji je v okresech Ostrava a Karviná, které jsou zemědělsky nevýznamnou oblastí a při hodnocení je tak k tomu i přihlíženo.

Z hlediska vlastnictví půdy je specifická situace na Bruntálsku, kde z více jak 61 tisíc ha je 57,7 % v rukách fyzických osob, a kde na jeden podnik fyzické osoby připadá výrazně největší plocha zemědělské půdy (121,9 ha). Naopak z hlediska vlastnictví zemědělské půdy jsou největší podniky právnických osob v okrese Nový Jičín, kde průměrný podnik právnické osoby obhospodařuje 1 225,7 ha půdy a rovněž v okrese Opava (1 045,1 ha).

Z hlediska samotné orné půdy je zřejmé, že tato se v největší rozloze vyskytuje ve střední části kraje, tj. v části okresu Opava (39,1 % z orné půdy celého Moravskoslezského kraje) a dále pak Nový Jičín (24,6 %). Necelá jedna pětina orné půdy kraje je ve vlastnictví subjektu, který na ní hospodáří. Na Bruntálsku je tento podíl výrazně jiný a dosahuje 46,8 %, na Novojičínsku naopak jen 11,7 %.

Šetřením v roce 2007 (k 30. 9.) byla zjišťována mj. struktura zemědělských podniků podle počtu zaměstnáváných pracovníků¹⁾.

V Moravskoslezském kraji bylo k uvedenému datu zaměstnáno 12 870 pracovníků (fyzické osoby) tj. 6,7 % zaměstnanců zemědělského sektoru celé ČR. Přepočtem na plný úvazek se jedná o 8 694 osob. To proto, že jen cca 44 % zaměstnanců v zemědělství odpracuje v průběhu celého roku 1 800 a více hodin (zjištěno v období října 2006 – září 2007). Ze „zemědělských“ okresů, tj. bez ohledu na Karvinsko a Ostravsko, které z hlediska zaměstnanosti zemědělství nemají zásadní význam, pak v okrese Frýdek-Místek činí podíl těchto „plně zaměstnaných osob“ jen 28 %. Naopak na Bruntálsku dosahuje podíl takovýchto zaměstnanců 62,1 %. Třetina zaměstnanců v zemědělství v okrese Frýdek-Místek neodpracuje za celý rok ani 450 hodin.

Oproti zaměstnanosti zjištěné v roce 2005 poklesly dále stavy zemědělských zaměstnanců přepočteného počtu o cca 13 %, přitom počet fyzických osob naopak mírně vzrostl, a to o 0,8 % na již uvedených 12 870 pracovníků (růst registrován na Bruntálsku a Opavsku).

Tab. 3.1.4 Pracovníci v zemědělství podle věku v krajích ČR k 30. 9. 2007¹⁾

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Pracovníci v zemědělství (fyzické osoby)					Přepočtený počet osob na plně zaměstnané (AWU)	Obhospodařovaná půda na 1 plně zaměstnaného pracovníka AWU (ha)	
	celkem	v tom podíl (%) osob ve věku					zemědělská	orná
		do 24 let	25 - 44 let	45 - 64 let	65 a více let			
Česká republika	191 939	5,9	34,0	52,3	7,8	133 957	26,3	19,2
v tom kraje:								
Hl. město Praha	1 223	4,1	35,2	52,2	8,6	941	32,2	19,4
Středočeský	23 633	5,3	34,2	53,2	7,3	18 052	30,3	26,6
Jihočeský	19 169	5,9	33,4	52,9	7,8	13 880	30,5	18,8
Plzeňský	11 854	4,6	33,0	56,5	5,9	9 326	33,6	22,2
Karlovarský	2 224	7,1	35,2	51,7	6,0	1 691	58,9	24,0
Ústecký	8 008	6,1	35,0	52,4	6,4	5 911	35,5	25,4
Liberecký	5 483	6,7	35,4	48,5	9,4	3 520	25,9	10,7
Královéhradecký	13 005	5,6	33,5	53,0	7,8	9 365	25,1	18,2
Pardubický	13 375	6,1	36,0	51,6	6,3	10 021	22,8	17,7
Vysočina	22 830	6,1	35,1	51,0	7,7	16 181	23,1	18,0
Jihomoravský	33 882	5,9	32,2	51,9	10,0	19 560	18,6	16,6
Olomoucký	12 721	5,9	35,3	54,1	4,8	9 517	25,3	18,9
Zlínský	11 659	6,5	32,9	50,2	10,4	7 297	20,5	13,2
Moravskoslezský	12 870	7,0	34,6	50,5	7,9	8 694	24,5	15,0

¹⁾ bez sezónních pracovníků

¹⁾ U subjektů ve vlastnictví fyzických osob nejen hospodáři a pravidelně pracující zaměstnanci, ale i pomáhající členové rodiny bez ohledu, zda pracují na farmě pravidelně či příležitostně. U právnických osob pravidelně pracující zaměstnanci i pracující majitelé.

Velikostní struktura zemědělských podniků Moravskoslezského kraje podle počtu pracovníků se poněkud liší v tom, že v kraji jsou větším, nadprůměrným podílem zastoupeny menší podniky do 20 pracovníků oproti středně velkým podnikům (20 – 100 pracovníků), jejichž podíl je v celé krajské struktuře spíše podprůměrný.

Struktura pracovníků v zemědělství podle věku je v Moravskoslezském kraji vcelku typická s mírně nadprůměrným podílem pracovníků do 45 let, především pak do 24 let. Spolu s Karlovarským krajem má zemědělství Moravskoslezského kraje cca 7 % složku zaměstnanců do 24 let podílově největší v rámci celé ČR.

Tab. 3.1.5 Pracovníci v zemědělství podle věku v okresech Moravskoslezského kraje k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Pracovníci v zemědělství (fyzické osoby)					Přepočtený počet osob na plně zaměstnané (AWU)	Obhospodařovaná půda na 1 plně zaměstnaného pracovníka AWU (ha)	
	celkem	v tom podíl osob (%) ve věku					zemědělská	orná
		do 24 let	25 - 44 let	45 - 64 let	65 a více let			
Moravskoslezský kraj	12 870	7,0	34,6	50,5	7,9	8 694	24,5	15,0
v tom okresy:								
Bruntál	1 523	6,6	36,4	52,1	4,9	1 158	52,7	18,6
Frýdek-Místek	4 105	8,7	34,9	44,8	11,5	2 222	14,0	6,3
Karviná	670	6,7	39,3	42,4	11,6	353	15,1	10,1
Nový Jičín	2 578	5,1	37,1	52,9	4,9	2 037	21,7	15,7
Opava	3 228	5,9	30,8	57,4	5,9	2 415	25,4	21,1
Ostrava - město	765	9,4	32,7	48,0	9,9	510	20,6	16,1

Určitým jednoduchým ukazatelem produktivity, ale i ukazatelem různých podmínek hospodaření na zemědělské popř. orné půdě je velikost plochy obhospodařované půdy na 1 pracovníka. V kraji připadá na 1 pracovníka oproti celostátnímu průměru o 1,8 ha zemědělské půdy méně a o celých 4,2 ha méně orné půdy. Ze zemědělsky významnějších oblastí kraje toto ovlivňuje situace na Frýdeckomístecku, kde na 1 pracovníka připadá polovina zemědělské a třetina orné půdy než v průměru připadá na pracovníka v celé ČR.

Tab. 3.1.6 Podniky fyzických a právnických osob podle určení produkce v krajích ČR v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Podniky fyzických osob					Podniky právnických osob		
	celkem	z toho se spotřebou domácností hospodáře menší než 50 % konečné produkce		z toho s podílem přímého prodeje menším než 50 %		celkem	z toho s podílem přímého prodeje menším než 50 %	
		celkem	v %	celkem	v %		celkem	v %
Česká republika	36 455	24 221	66,4	30 260	83,0	2 941	2 529	86,0
v tom kraje:								
Hl. město Praha	254	230	90,6	192	75,6	54	41	75,9
Středočeský	4 057	2 996	73,8	3 173	78,2	398	326	81,9
Jihočeský	3 659	2 673	73,1	3 141	85,8	366	330	90,2
Plzeňský	2 023	1 675	82,8	1 443	71,3	191	163	85,3
Karlovarský	433	372	85,9	385	88,9	74	68	91,9
Ústecký	1 674	1 387	82,9	1 300	77,7	163	137	84,0
Liberecký	1 367	923	67,5	1 215	88,9	105	85	81,0
Královéhradecký	2 235	1 668	74,6	1 856	83,0	199	163	81,9
Pardubický	2 134	1 468	68,8	1 725	80,8	181	158	87,3
Vysočina	3 569	2 216	62,1	3 197	89,6	294	270	91,8
Jihomoravský	7 749	4 208	54,3	6 380	82,3	416	353	84,9
Olomoucký	1 699	1 269	74,7	1 387	81,6	186	160	86,0
Zlínský	2 875	1 648	57,3	2 582	89,8	149	137	91,9
Moravskoslezský	2 727	1 490	54,6	2 285	83,8	165	138	83,6

Věková struktura pracovníků v jednotlivých okresech kraje zjišťovaná ke stejnému datu ukázala na problematičtější situaci v okrese Frýdek-Místek, kde početně velká skupina pracovníků nad 65 let má výrazně nadprůměrný podíl (11,5 %), a to především na úkor pracovníků ve věku 45 – 64 let, jejichž podíl je právě v tomto okrese výrazně podprůměrný. Podobná situace by mohla velmi rychle nastat i v okrese

Opava, kde je více jak 57 %, tedy výrazně nadprůměrný podíl, pracovníků ve věku 45 – 64 let. Ve srovnání s předchozím šetřením z roku 2005 se celá věková struktura pracovníků vcelku přirozeně posunula. O 0,5 % bodu se zvýšil podíl pracovníků nad 65 let na úkor snížení podílu předchozí věkové skupiny (45 – 64 let) o 0,3 bodu a věkové skupiny 25 – 40 let o 0,9 bodu. Potěšitelný je nárůst podílu mladých pracovníků do 24 let za poslední dva roky o 0,7 % bodu na již uvedených 7 %.

Součástí strukturálního šetření FSS 2007 bylo zjišťování úrovně oborového vzdělání vedoucích pracovníků. Není překvapivé, že vyšší než střední vzdělání vedoucích pracovníků převažuje celostátně v podnicích právnických osob (52,4 %), zatímco podíl vedoucích zaměstnanců, tj. vlastně farmářů, bez odborného vzdělání jen s praktickými zkušenostmi je převažující (53,8 %) v případě firem fyzických osob. Je tomu tak i v Moravskoslezském kraji, kde se průměru vymyká jen vyšší podíl vedoucích pracovníků v podnicích právnických osob se středoškolským maturitním vzděláním na úkor nižšího podílu vyššího a vysokoškolského zemědělského vzdělání.

Zajímavým výstupem ze strukturálního šetření v roce 2007 bylo i zjištění, že dvě třetiny firem fyzických osob pro spotřebu vlastní domácnosti nespotřebují ani polovinu konečné produkce. Především v Moravskoslezském kraji je ale situace poněkud jiná. Zde naopak téměř polovina těchto firem většinu své konečné produkce spotřebuje pro potřebu vlastní domácnosti. Pokud jde o realizaci produkce přímým prodejem tak 83 % těchto firem tržní z přímého prodeje méně než polovinu své produkce, což platí i pro Moravskoslezský kraj. Výrazně více se na přímý prodej orientují farmáři v Plzeňském kraji, podniky právnických osob pak v Libereckém a Středočeském kraji.

Tab. 3.1.7 Využití orné půdy v krajích ČR v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Obiloviny celkem (ha)	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Brambory celkem (ha)	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Cukrovka technická (ha)	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Olejnin (ha)	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)
Česká republika	1 544 496	100,0	32 655	100,0	54 065	100,0	442 228	100,0
v tom kraje:								
Hl. město Praha	10 061	0,7	32	0,1	548	1,0	3 952	0,9
Středočeský	296 548	19,2	7 463	22,9	15 273	28,2	88 950	20,1
Jihočeský	158 123	10,2	3 789	11,6	0	0,0	42 067	9,5
Plzeňský	125 447	8,1	1 270	3,9	0	0,0	36 920	8,3
Karlovarský	22 811	1,5	94	0,3	-	-	7 747	1,8
Ústecký	100 974	6,5	732	2,2	2 968	5,5	25 133	5,7
Liberecký	22 268	1,4	236	0,7	404	0,7	6 520	1,5
Královéhradecký	92 641	6,0	1 442	4,4	9 164	16,9	27 899	6,3
Pardubický	95 761	6,2	1 416	4,3	2 995	5,5	31 288	7,1
Vysočina	157 510	10,2	11 779	36,1	262	0,5	46 366	10,5
Jihomoravský	224 054	14,5	2 225	6,8	5 891	10,9	48 604	11,0
Olomoucký	108 321	7,0	682	2,1	9 027	16,7	32 426	7,3
Zlínský	57 766	3,7	295	0,9	1 067	2,0	16 709	3,8
Moravskoslezský	72 210	4,7	1 200	3,7	6 467	12,0	27 647	6,3

Územní rozdíly ve struktuře rostlinné produkce jsou pochopitelně dány rozdílnou strukturou osevních ploch. Dominantní skupinou plodin ve všech krajích jsou obiloviny, přitom se jejich podíl na obhospodařované orné půdě pohyboval od 54 % v Pardubickém kraji a na Vysočině až po 69 % v kraji Jihomoravském. Všeobecně se postupně zvyšoval podíl osevních ploch olejnin a dosáhl v celé ČR již 17,2 %. Právě v Moravskoslezském kraji byl podíl ploch olejnin v mezikrajském srovnání největší a dosáhl již 21 %. Zastoupení pícnin na orné půdě je mezikrajsky více diferencované, a to od 9 % v Ústeckém kraji po 23 % na Vysočině (celostátně 16 %).

Z pohledu podílu na celostátní výměře orné půdy lze za hlavní producenty obilovin a olejnin považovat podniky ve Středočeském a Jihomoravském kraji. Bramborářské oblasti jsou převážně na Vysočině, ale i ve středních Čechách a cukrovka se pěstuje především ve středních Čechách, na Královéhradecku a Olomoucku.

V Moravskoslezském kraji se obhospodařuje 130,4 tis. ha orné půdy. Na 55,4 % její rozlohy se pěstují obiloviny, výrazné zastoupení mají ještě olejnin (21,2 % rozlohy orné půdy), pícniny (14,8 %) a cukrovka (5,0 %). Půdní a klimatické podmínky vedou k rozdílnému využití orné půdy v jednotlivých oblastech krajů. Z údajů shromážděných v členění podle okresů je zřejmé, že na Bruntálsku je nadprůměrný podíl obilovin, Frýdeckomístecko má nadprůměrný podíl bramborářských ploch, Novojičínsko se na orné půdě kraje nejvíce podílí v případě olejnin a pícnin a Opava s absolutně největší rozlohou orné půdy má zase nadprůměrný

podíl cukrovky. V přilehlých obcích Ostravy v okrese Ostrava – město je evidován nadprůměrný podíl pícnin na orné půdě.

Tab. 3.1.8 Využití orné půdy v okresech Moravskoslezského kraje v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Obhospodařovaná orná půda celkem (ha)	z toho (%)								
		obiloviny	z toho		luskoviny	brambory	cukrovka	olejnin	pícniny na orné půdě	bez sklízně
			pšenice	ječmen						
Moravskoslezský kraj	130 355	55,4	28,1	17,6	0,4	0,9	5,0	21,2	14,8	0,4
v tom okresy:										
Bruntál	21 527	61,3	28,4	19,3	0,8	0,3	3,4	20,3	12,0	0,1
Frydek-Místek	13 966	56,7	26,2	19,3	0,2	3,4	1,2	16,5	19,6	0,5
Karviná	3 572	56,8	30,0	7,7	0,2	1,1	2,1	14,1	15,7	5,6
Nový Jičín	32 076	51,9	23,4	18,7	0,3	0,5	1,2	23,8	20,0	0,3
Opava	51 020	55,3	31,4	16,9	0,3	0,8	9,1	21,8	10,6	0,2
Ostrava - město	8 194	51,3	26,6	14,8	1,0	1,1	5,3	20,9	19,1	0,2

V dlouhodobějším pohledu na vývoj osevních ploch rozhodujících zemědělských plodin je patrné, že meziroční změny ve struktuře jsou poměrně výrazné. Zemědělci reagují na odbytové a cenové podmínky na trhu, zároveň strukturu osevních ploch mění i podmínky v dotační politice. Co má dlouhodobější trend je omezování ploch obilovin, které za sledované období poklesly o více jak 15 %. Po radikálním snížení ploch brambor v letech 2000 a 2001 se v následujícím období plochy brambor stabilizovaly, avšak na výrazně nižší (zhruba čtvrtinové) úrovni oproti stavu dosaženému na přelomu století. Omezené požadavky na produkci krmiv pro klesající rozsah živočišné výroby se plně odrážejí i v objemu pícnin pěstované na orné půdě, který dramaticky klesl za sledovaná léta o cca 60 %. Poměrně stabilní rozlohu ploch si udržuje cukrovka a naopak viditelně rostou osevních plochy olejnin – za sledované období o cca 15 %.

Tab. 3.1.9 Osevní plochy v Moravskoslezském kraji v letech 2000 až 2008

	tis. ha									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Obiloviny celkem	87,2	82,2	82,8	74,6	81,1	81,3	74,7	72,1	73,7	
Luskoviny	0,7	0,5	0,5	0,6	0,5	0,9	0,6	0,6	0,3	
Brambory celkem	4,7	1,8	1,1	1,0	1,0	1,1	0,9	1,1	1,1	
Cukrovka technická	4,6	6,1	7,0	6,8	6,1	5,9	6,6	6,4	5,9	
Olejnin celkem	24,8	24,3	21,9	22,7	23,5	24,6	28,1	27,8	28,4	
Pícniny na orné půdě	48,9	49,3	27,2	26,8	23,2	23,0	21,9	20,7	19,2	

Z pohledu dosahovaných hektarových výnosů byl pro zemědělce velmi příznivý právě poslední rok 2008, kterému zdatně konkurují roky 2004 a 2005. Naopak v posledních letech byl pro rostlinnou produkci výrazně nepříznivý především rok 2003. Vývoj počasí v průběhu roku pochopitelně nahrává růstu hektarových výnosů některých plodin a pro jiné je zase situace méně příznivá. Proto např. obiloviny měly maximální výnosy v roce 2004, brambory v roce 2005 a cukrovka v roce 2008. Meziročně nejstabilnější hektarové výnosy mají olejnin a částečně i pícniny.

Tab. 3.1.10 Hektarové výnosy v Moravskoslezském kraji v letech 2000 až 2008

	t / ha									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Obiloviny celkem	4,1	4,0	4,2	3,9	5,3	4,6	4,1	4,5	5,2	
Luskoviny	1,8	1,5	1,7	1,8	3,0	2,1	2,1	1,9	1,7	
Brambory celkem	20,2	17,5	23,2	18,9	23,0	26,9	21,5	25,6	25,9	
Cukrovka technická	54,2	42,1	48,7	45,1	49,7	52,7	50,6	53,4	57,3	
Olejnin celkem	2,2	2,1	1,9	1,2	2,9	2,3	2,3	2,3	2,3	
Pícniny na orné půdě (v hodnotě sena)	4,7	4,7	5,8	4,7	5,6	5,9	5,8	5,7	5,9	

Rostlinnou produkci rozhodujících plodin pochopitelně ovlivňují jak změny v rozsahu osevních ploch, tak i dosahované výnosy z jednoho hektaru. Objemově největší sklizeň obilovin byla v roce 2004, kdy dosažená produkce 428,1 tis. tun byla meziročně o výrazných 46,6 % vyšší. Sklizeň brambor oproti situaci z roku 2000

výrazně poklesla především díky dramatickému poklesu osevních ploch. Největší objem cukrovky byl sklizen v roce 2007, olejninu přes postupné zvyšování ploch v posledních letech byly sklizeny v největším objemu v roce 2004.

Tab. 3.1.11 Sklizeň v Moravskoslezském kraji v letech 2000 až 2008

	tis. tun								
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Obiloviny celkem	354,7	333,5	351,3	291,9	428,1	382,4	304,3	325,3	384,5
Luskoviny	1,2	0,8	0,9	1,1	1,5	2,0	1,3	1,1	0,6
Brambory celkem	94,9	31,4	25,8	19,5	22,1	30,5	19,1	27,1	27,8
Cukrovka technická	247,9	254,9	340,0	304,7	301,0	310,9	332,6	343,1	336,7
Olejninu celkem	54,5	49,7	41,5	27,8	66,9	56,5	63,3	65,2	65,2
Pícniny na orné půdě (v hodnotě sena)	345,4	340,9	331,6	252,4	252,3	279,5	262,0	231,5	225,2

Stavy hospodářských zvířat ve vlastnictví či držení respondentů byly zjišťovány k datu 30. 9. 2007. Početně největší stáda skotu v ČR se chovají v Jihočeském kraji a na Vysočině (téměř celá jedna třetina z celkového počtu), chov prasat je rozsahem největší rovněž v uvedených krajích, ale i v kraji Jihomoravském. Všechny tři kraje chovají cca 45 % prasat chovaných v celé ČR. K největším chovatelům drůbeže patří Jihomoravský a Středočeský kraj (36,8 % z celorepublikového stavu). Z minoritních hospodářských zvířat se nejvíce ovcí a beranů chová v Jihočeském a Zlínském kraji, koz a kozlů v Jihočeském a Ústeckém kraji. Početně největší stavy koní byly zjištěny opět v Jihočeském a dále Středočeském kraji. Chovy králíků jsou nejvíce rozšířeny v Jihomoravském a Středočeském kraji. Pokud jde o intenzitu chovu u skotu a prasat, tak ta je jednoznačně nejvyšší na Vysočině.

Tab. 3.1.12 Stavy hospodářských zvířat v krajích ČR k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Skot celkem	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Prasata celkem	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Drůbež celkem	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Intenzita chovu	
							skotu na 100 ha zem. půdy	prasat na 100 ha orné půdy
Česká republika	1 419 007	100,0	2 875 874	100,0	29 303 202	100,0	40,3	112,0
v tom kraje:								
Hl. město Praha	6 484	0,5	7 011	0,2	766 339	2,6	21,4	38,4
Středočeský	154 705	10,9	438 629	15,3	5 327 811	18,2	28,3	91,2
Jihočeský	218 354	15,4	352 520	12,3	4 318 784	14,7	51,7	135,0
Plzeňský	160 725	11,3	217 500	7,6	2 572 819	8,8	51,3	105,1
Karlovarský	36 521	2,6	27 317	0,9	233 167	0,8	36,7	67,3
Ústecký	41 226	2,9	109 445	3,8	2 001 811	6,8	19,7	72,8
Liberecký	42 444	3,0	36 748	1,3	118 417	0,4	46,6	97,3
Královéhradecký	109 632	7,7	216 898	7,5	1 941 527	6,6	46,7	127,4
Pardubický	120 755	8,5	181 855	6,3	2 327 479	7,9	52,7	102,5
Vysočina	215 604	15,2	410 722	14,3	852 072	2,9	57,8	140,8
Jihomoravský	74 615	5,3	439 430	15,3	5 457 667	18,6	20,6	135,1
Olomoucký	96 071	6,8	218 653	7,6	448 048	1,5	39,8	121,3
Zlínský	58 787	4,1	118 498	4,1	1 577 450	5,4	39,2	123,1
Moravskoslezský	83 083	5,9	100 647	3,5	1 359 813	4,6	38,9	77,2

V Moravskoslezském kraji jsou nejpočetnější stavy skotu v okrese Bruntál, prasata se chovají v největším počtu v okrese Opava a stavy drůbeže jsou největší v okresech Nový Jičín a Opava. Početní stavy rozhodujících hospodářských zvířat v Moravskoslezském kraji se oproti stavům zjišťovaným ke stejnému datu v roce 2005 snížily. Jen nepatrně se snížily stavy skotu, výrazně však (o cca čtvrtinu) se snížily stavy prasat (ovlivněno situací v evidenčním stavu prasat na Novojičínsku) a o cca 10 % došlo ke snížení stavu drůbeže.

Intenzita chovu skotu je nejvyšší na Frýdeckomístecku, chov prasat a drůbeže je nejintenzivnější na Karvinsku, z významných zemědělských okresů je pak nejvyšší intenzita chovu prasat opět na Frýdeckomístecku a chov drůbeže v okrese Nový Jičín.

Tab. 3.1.13 Hospodářská zvířata v okresech Moravskoslezského kraje k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

v kusech

	Skot	z toho krávy	Prasata	Ovce a berani	Kozy a kozli	Koně	Drůbež
Moravskoslezský kraj	83 083	36 428	100 647	13 804	518	2 183	1 359 813
v tom okresy:							
Bruntál	24 828	11 344	12 041	4 507	154	463	62 133
Frydek-Místek	16 044	7 401	16 744	5 083	197	506	10 719
Karviná	1 099	296	4 868	836	26	130	149 081
Nový Jičín	18 197	7 955	26 291	2 172	41	353	562 091
Opava	18 777	7 807	32 988	538	89	553	528 313
Ostrava - město	4 137	1 624	7 715	669	.	178	47 476

Stavy hospodářských zvířat jsou v dlouhodobém vývoji zjišťovány běžným statistickým šetřením na rozdíl od strukturálních šetření k jinému datu (k 1. 4. resp. k 1. 3.). Obecně lze konstatovat snižování stavu jak skotu celkem (v roce 2008 v porovnání s rokem 2001 o 13 %), tak především stavu prasat, který klesl za sledované období docela dramaticky o téměř 60 %. O téměř 5 % poklesly i početní stavy drůbeže a proti roku 2004, kdy byly stavy drůbeže v posledních letech největší, dokonce o více jak 13 %. Z uvedených druhů hospodářských zvířat se z dlouhodobého pohledu naopak zvýšily stavy ovci vč. beranů, a to téměř dvojnásobně.

Tab. 3.1.14 Stavy hospodářských zvířat v Moravskoslezském kraji v letech 2001 až 2008¹⁾

kusy

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Skot celkem	91 596	88 115	85 686	82 946	80 661	80 189	78 713	79 742
z toho krávy	37 908	37 100	36 898	36 142	35 960	36 501	35 362	35 763
Prasata celkem	188 140	198 273	199 659	173 425	149 142	129 031	103 589	78 750
z toho prasnice	14 491	16 047	15 791	13 111	12 054	9 687	7 595	5 707
Ovce a berani	7 852	8 293	7 470	9 826	11 837	12 576	13 960	15 428
Drůbež	1 710 834	1 817 315	1 757 068	1 878 086	1 645 119	1 677 513	1 601 157	1 630 009
z toho slepice	636 231	577 147	634 521	661 871	543 650	491 075	529 067	452 143

¹⁾ do roku 2003 k 1. 3., od roku 2004 k 1. 4.

Živočišná výroba v Moravskoslezském kraji je v posledních letech poznamenána dramatickým poklesem produkce hovězího a telecího masa (za sledované období o více jak 70 %) i snížením produkce masa vepřového (o cca čtvrtinu). Poměrně vyrovnaná je produkce mléka, a to přesto, že užitkovost daná průměrnou roční dojivostí jedné krávy se prakticky po celé sledované období zvyšuje (v roce 2008 proti roku 2001 o 1 282 litrů za rok, tj. o zhruba pětinu). Snáška vajec dosáhla svého maxima v roce 2002, resp. 2005. V roce 2008 již klesla až zhruba na úroveň roku 2001, a to přesto, že největší užitkovost, tj. snáška vajec od jedné slepice, byla právě v roce 2008 za poslední roky nejvyšší (264 kusů). Údaje v úhynu mají protichůdné tendence. Zatímco úhyn telat v posledních letech relativně spíše klesá a 7,1 % úhynu v roce 2001 bylo za sledovaná léta nejnižší, tak úhyn selat se naopak spíše zvyšuje a právě v roce 2008 byl relativně největší (12,0 % úhynu).

Tab. 3.1.15 Živočišná výroba v Moravskoslezském kraji v letech 2001 až 2008

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Výroba masa v jatečné hmotnosti (t)								
hovězí vč. telecího	6 765	6 634	6 418	3 381	3 268	2 931	2 404	1 865
vepřové	36 097	40 898	34 547	32 621	30 201	27 188	29 139	26 586
Výroba mléka (tis. litrů)	160 034	169 841	163 061	158 828	171 104	172 402	167 879	167 460
Průměrná roční dojivost 1 krávy (litry)	6 215	6 317	6 311	6 667	6 825	6 913	7 119	7 497
Snáška vajec								
celkem (tis. kusů)	113 268	131 715	156 173	147 352	130 031	125 584	124 226	116 650
na 1 slepici (ks)	244	245	247	240	262	256	255	264
Úhyn z počtu narozených (%)								
telata	.	7,9	8,9	8,5	8,4	8,4	7,2	7,1
selata	9,8	9,8	10,1	10,7	11,8	10,7	11,2	12,0

Součástí strukturálního šetření v zemědělství z roku 2007 bylo i zjišťování vybavenosti zemědělských podniků zemědělskou technikou ve vlastnictví zpravodajských jednotek (vč. finančního leasingu). Z výsledků zjištěných k 30. 9. 2007 lze usuzovat, že základní strojní vybavení je v zemědělských firmách Moravskoslezského kraje nadprůměrné a to jak co se týče počtu techniky v přepočtu na velikost orné půdy popř. sklizňové plochy, tak i co se týče jejího stáří. Jeden traktor v Moravskoslezském kraji pracuje na orné půdě menší o 3,5 ha, na jeden sklízecí kombajn pak připadá o 23 ha méně plochy obilovin než činí republikový průměr. Ve srovnání s údaji zjištěnými před dvěma lety v roce 2005 se využití traktorů nezměnilo a na jednu sklízecí mlátičku připadá o cca 8 ha více. Struktura traktorů podle jejich výkonu se mírně změnila ve prospěch většího podílu silných strojů (nad 59 kW) na úkor podílu strojů méně výkonných.

Tab. 3.1.16 Zemědělské stroje ve vlastnictví podniků v krajích ČR k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Traktory celkem	z toho starší než 10 let (%)	Sklízecí mlátičky	z toho starší než 10 let (%)	Samojízdné sklízecí řezačky	z toho starší než 10 let (%)	Výměra orné půdy (ha) na 1 traktor	Plocha obilovin (ha) na 1 sklízecí mlátičku
Česká republika	83 813	84,3	10 442	78,1	1 998	79,1	30,6	147,9
v tom kraje:								
Hl. město Praha	593	64,9	89	65,2	5	80,0	30,8	113,0
Středočeský	12 138	82,1	1 831	72,8	280	76,8	39,6	162,0
Jihočeský	9 995	85,5	1 253	80,9	203	71,9	26,1	126,2
Plzeňský	6 948	86,9	830	81,1	192	85,4	29,8	151,1
Karlovarský	1 158	85,0	93	92,5	40	92,5	35,1	245,3
Ústecký	4 443	86,7	618	81,7	105	89,5	33,8	163,4
Liberecký	2 615	86,1	261	85,4	93	88,2	14,4	85,3
Královéhradecký	6 139	83,1	637	74,9	150	77,3	27,7	145,4
Pardubický	5 735	85,9	627	70,2	162	69,1	30,9	152,7
Vysočina	10 354	86,4	1 555	84,8	284	77,1	28,2	101,3
Jihomoravský	10 081	83,1	1 087	77,7	152	86,8	32,3	206,1
Olomoucký	4 950	84,3	662	79,6	141	83,7	36,4	163,6
Zlínský	3 854	82,4	321	72,0	80	66,3	25,0	180,0
Moravskoslezský	4 809	81,9	578	74,0	111	82,0	27,1	124,9

Z údajů zjišťovaných až do úrovně okresů je patrné, že největší vybavenost traktory v přepočtu na hektar orné půdy je v okrese Frýdek-Místek (jen cca 10 ha na 1 traktor), naopak nejvíce hektarů jedním traktorem je obhospodařováno v okresech Opava a Nový Jičín. Na Frýdeckomístecku je na druhé straně výrazně větší podíl traktorů s menším výkonem. Vše to souvisí nejenom s faktickým stupněm vybavenosti, ale i s odlišnými podmínkami hospodaření.

Tab. 3.1.17 Stroje a zařízení ve vlastnictví podniků v okresech Moravskoslezského kraje k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Traktory kolové a pásové						Sklízecí mlátičky	Sklízeče brambor	Orná půda (ha) na 1 traktor	Plocha obilovin (ha) na 1 sklízecí mlátičku
	celkem	v tom s výkonem (%)								
		do 20 kW	21 - 39 kW	40 - 59 kW	60 - 99 kW	100 kW a více				
Moravskoslezský kraj	4 809	8,0	11,5	34,6	30,4	15,4	578	229	27,1	124,9
v tom okresy:										
Bruntál	740	2,2	6,6	34,5	37,4	19,3	81	43	29,1	162,9
Frýdek-Místek	1 342	18,1	20,9	33,5	20,2	7,3	93	34	10,4	85,2
Karviná	242	10,3	15,7	24,0	33,5	16,1	32	.	14,8	63,4
Nový Jičín	978	5,3	6,8	31,8	34,6	21,4	102	50	36,7	130,1
Opava	1 541	2,7	7,1	39,2	32,7	18,4	199	89	40,0	146,9
Ostrava - město	1 941	6,5	11,3	36,8	33,5	12,2	171	99	24,3	82,5

Produkce zemědělství ve finančním vyjádření v regionálním pohledu navazuje na metodiku tvorby souhrnného zemědělského účtu. Jde o hodnotové vyjádření finální produkce, která opouští zemědělské odvětví (částka v základních cenách, kterou výrobce obdrží od kupujícího, a to včetně dotace, ale bez daně na výrobek). Časová řada je k dispozici od roku 2003. Pro meziroční srovnání se používají stálé ceny roku 2000 a pro hodnocení struktury běžné ceny daného roku.

Tab. 3.1.18 Produkce zemědělského odvětví v Moravskoslezském kraji v letech 2003 až 2007

v mil. Kč ve stálých cenách roku 2000

	2003	2004	2005	2006	2007 předb.	Index 2007/2003
Produkce zemědělského odvětví celkem	5 897,6	6 450,0	6 484,5	5 775,5	5 639,8	95,6
v tom:						
rostlinná produkce	2 265,4	3 065,0	2 929,4	2 799,5	2 826,3	124,8
živočišná produkce	3 425,0	3 173,9	3 253,7	2 732,5	2 578,5	75,3
produkce zemědělských služeb	74,1	69,0	90,3	107,0	66,6	89,8
nezemědělské vedlejší činnosti (neoddělitelné)	133,1	142,2	211,1	136,5	168,5	126,6

Produkce zemědělství ve stálých cenách je obecně a tedy i v Moravskoslezském kraji závislá na výsledcích rostlinné výroby. V průběhu sledovaného pětiletého období (rok 2007 jen v předběžných výsledcích) byla nejvyšší produkce ve finančním vyjádření dosažena v letech 2004 a 2005, tj. v letech příznivých pro rostlinnou produkci. Hodnota živočišné produkce v kraji poměrně dramaticky klesá – viz index její hodnoty v roce 2007 ve srovnání s rokem 2003. Podíl hodnoty živočišné produkce na celkové produkci zemědělského odvětví v kraji se během sledovaných let naprosto obrátí. Jestliže v roce 2003 činil tento podíl 58,1 %, v roce 2007 se předběžně snížil jen 45,7 %. Trendy ve vývoji objemu produkce zemědělských služeb a zemědělské činnosti nejsou výrazné a v průběhu jednotlivých let mají spíše kolísavý charakter.

Tab. 3.1.19 Produkce zemědělského odvětví v Moravskoslezském kraji za rok 2007

v cenách daného roku, předběžný údaj

	Moravskoslezský kraj		ČR		Podíl kraje na ČR (%)	Odchylka od průměru ČR (proc. body)
	v mil. Kč	v %	v mil. Kč	v %		
Produkce zemědělského odvětví celkem	6 413,1	100,0	120 076,7	100,0	5,3	0,0
v tom:						
rostlinná produkce	3 476,5	54,2	66 460,8	55,3	5,2	1,1
živočišná produkce	2 642,8	41,2	48 985,3	40,8	5,4	-0,4
produkce zemědělských služeb	123,3	1,9	2 327,0	1,9	5,3	0,0
nezemědělské vedlejší činnosti (neoddělitelné)	170,6	2,7	2 303,6	1,9	7,4	-0,7

Moravskoslezský kraj je s 5,3 % podílem na produkci zemědělského odvětví ČR krajem průměrným s nadprůměrným podílem rostlinné produkce a naopak podprůměrným podílem produkce živočišné a produkce neoddělitelně zemědělské.

Tab. 3.1.20 Rostlinná produkce Moravskoslezského kraje v letech 2003 až 2007

v mil. Kč ve stálých cenách 2000

	2003	2004	2005	2006	2007 předb.	Index 2007/2003
Rostlinná produkce celkem	2 265,4	3 065,0	2 929,4	2 799,5	2 826,3	124,8
v tom:						
obiloviny (včetně osiva)	916,8	1 302,6	1 175,1	943,5	1 030,3	112,4
z toho:						
pšenice a špalda	425,9	737,2	645,0	517,4	566,6	133,0
žito a ozimé směsky	11,9	19,1	16,4	3,0	10,8	90,5
ječmen	305,8	352,6	310,6	270,3	275,0	89,9
oves a letní směsky	40,8	32,5	19,9	24,7	26,9	66,0
kukuřice na zrno	103,5	98,1	130,4	111,6	128,8	124,5
technické plodiny	617,3	892,5	821,4	821,8	842,2	136,4
z toho:						
olejninny (včetně osiva)	246,7	488,1	456,3	467,8	473,5	191,9
luskoviny (včetně osiva)	4,7	6,5	8,2	5,4	4,6	99,7
cukrová řepa	295,3	291,7	301,2	322,3	332,4	112,6
krmné plodiny	395,2	521,8	515,2	511,8	484,7	122,7
zelenina a zahradnické výr.	230,3	210,5	258,0	344,4	281,9	122,4
brambory (včetně sadby)	85,7	92,6	129,5	80,7	101,1	117,9
ovoce	17,2	23,8	20,4	17,7	18,0	105,1
ostatní rostlinné výrobky	2,9	21,1	9,7	79,6	68,0	2 338,9

Samotná rostlinná produkce Moravskoslezského kraje v peněžním vyjádření dosahuje v těch relativně příznivých letech pro pěstování celkové hodnoty kolem 3 mld. Kč. Klíčový, cca třetinový podíl, má hodnota obilovin, především však pšenice. Z pohledu vývoje posledních let vzrůstá význam pěstování olejnin, jejichž přínos se za sledované pětileté období prakticky zdvojnásobil.

Tab. 3.1.21 Rostlinná produkce Moravskoslezského kraje za rok 2007

v cenách daného roku, předběžný údaj

	Moravskoslezský kraj		ČR		Podíl kraje na ČR (%)	Odchylka od průměru ČR (proc. body)
	v mil. Kč	v %	v mil. Kč	v %		
Rostlinná produkce celkem	2 826,3	100,0	66 460,8	100,0	4,3	0,0
v tom:						
obiloviny (včetně osiva)	1 030,3	36,5	30 612,2	46,1	3,4	9,6
z toho:						
pšenice a špalda	566,6	20,0	16 824,8	25,3	3,4	5,3
žito a ozimé směsky	10,8	0,4	741,6	1,1	1,5	0,7
ječmen	275,0	9,7	8 076,6	12,2	3,4	2,4
oves a letní směsky	26,9	1,0	569,8	0,9	4,7	-0,1
kukuřice na zrno	128,8	4,6	3 717,0	5,6	3,5	1,0
technické plodiny	842,2	29,8	14 517,9	21,8	5,8	-8,0
z toho:						
olejnin (včetně osiva)	473,5	16,8	10 157,5	15,3	4,7	-1,5
luskoviny (včetně osiva)	4,6	0,2	323,3	0,5	1,4	0,3
cukrová řepa	332,4	11,8	2 466,1	3,7	13,5	-8,1
krmné plodiny	484,7	17,2	8 784,7	13,2	5,5	-3,9
zelenina a zahradnické výr.	281,9	10,0	4 619,8	7,0	6,1	-3,0
brambory (včetně sadby)	101,1	3,6	4 429,2	6,7	2,3	3,1
ovoce	18,0	0,6	1 605,8	2,4	1,1	1,8
víno	0,0	0,0	1 310,7	2,0	0,0	2,0
ostatní rostlinné výrobky	68,0	2,4	580,5	0,9	11,7	-1,5

Z předběžných dat za rok 2007 je zřejmé, že rostlinná produkce dosáhla objemu 2,83 mld.Kč, což představuje vcelku průměrnou hodnotu, a to co se týče mezikrajského srovnání i srovnání ve vývoji za poslední sledované období. Meziročně vzrostla hodnota produkce jak obilovin, tak technických plodin.

Tab. 3.1.22 Živočišná produkce Moravskoslezského kraje v letech 2003 až 2007

v mil. Kč ve stálých cenách 2000

	2003	2004	2005	2006	2007 předb.	Index 2007/2003
Živočišná produkce celkem	3 425,0	3 173,9	3 253,7	2 732,5	2 578,5	75,3
v tom:						
zvířata	2 058,9	1 845,8	1 863,3	1 319,9	1 203,5	58,5
z toho:						
skot	370,8	193,0	282,0	323,6	330,7	89,2
prasata	1 324,0	1 264,2	1 211,1	617,3	553,9	41,8
drůbež	354,9	374,3	356,4	369,6	309,6	87,2
živočišné výrobky	1 366,1	1 328,1	1 390,3	1 412,6	1 375,0	100,7
z toho: mléko	1 162,5	1 136,8	1 249,5	1 270,6	1 237,1	106,4

Živočišná produkce Moravskoslezského kraje má i v hodnotovém vyjádření sestupnou tendenci. Za poslední sledované roky došlo ke zhruba čtvrtinovému propadu, ještě k výraznějšímu propadu došlo v případě produkce samotných prasat, která v roce 2007 představuje předběžně jen necelých 42 % produkce z roku 2003.

Růst prodeje mléka jako hlavní složky prodeje živočišných výrobků je částečným stabilizátorem živočišné produkce jako celku.

Podíl živočišné produkce Moravskoslezského kraje na produkci celé České republiky činil v roce 2007 jen 5,3 %. Zatímco v celé ČR je podíl produkce zvířat nadpoloviční (52,5 %), v Moravskoslezském kraji má větší význam v živočišné produkci jako celku podíl živočišných výrobků, především mléka, který představuje 53,3 % na živočišné produkci celkem (mléko pak 48,0 %).

Tab. 3.1.23 Živočišná produkce Moravskoslezského kraje za rok 2007

v cenách daného roku, předběžný údaj

	Moravskoslezský kraj		ČR		Podíl kraje na ČR (%)	Odchylka od průměru ČR (proc. body)
	v mil. Kč	v %	v mil. Kč	v %		
Živočišná produkce celkem	2 578,5	100,0	48 985,3	100,0	5,3	0,0
v tom:						
zvířata	1 203,5	46,7	25 715,1	52,5	4,7	5,8
z toho:						
skot	330,7	12,8	7 808,6	15,9	4,2	3,1
prasata	553,9	21,5	11 367,7	23,2	4,9	1,7
drůbež	309,6	12,0	6 348,7	13,0	4,9	1,0
Živočišné výrobky	1 375,0	53,3	23 270,2	47,5	5,9	-5,8
z toho: mléko	1 237,1	48,0	21 122,5	43,1	5,9	-4,9

3.2. Lesnictví

Lesnictví je obor, jehož náplní je péče o les a hospodaření v něm. V průběhu doby se lesnictví vyvíjelo a měnil se důraz na jednotlivé složky lesa a jeho produkty, podle toho, jaké byly a jsou požadavky majitele nebo společnosti. Dnešní lesnictví se stará o les jako o producenta dřeva (jakožto důležité *přírodní obnovitelné suroviny*), stejně jako o součást krajiny, která je důležitá pro kvalitu vody a vyrovnanost vodního koloběhu, jako kryt chránící půdu před erozí, jako o útočiště pro volně žijící druhy živočichů a rostlin, jako o spotřebitele oxidu uhličitého, důležitého skleníkového plynu v atmosféře, ale také jako o prostor významný pro rekreaci a tudíž důležitý estetický prvek v krajině, kterým les je.

Hlavním cílem lesnictví je dnes zajištění trvale udržitelného hospodaření v lese.

Za les se považuje porost, v němž stromy dosahují výšky alespoň 5 m a zápoje korun alespoň 25 %.

Příroda a celková rozmanitost je jednou z nejkrásnějších stránek Moravskoslezského kraje. Nejkrásnější a přírodně nejcennějšími pohořími jsou Hrubý Jeseník a Moravskoslezské Beskydy s nejvyššími horami Pradědem a Lysou horou. Beskydy představují výjimečné přírodní hodnoty, zejména zbytky původních pralesovitých lesů s výskytem vzácných karpatských živočichů a rostlin. Jeseníky jsou členitá hornatina s vegetací horských bučin, ve vyšších polohách s přirozenými smrčinami. Vyšší lesnatost je také v některých katastrech v oblasti Nížkého Jeseníku (okolí Kružberské přehradní nádrže, povodí Moravice, některé katastry na Opavsku).

Průměrná lesnatost (podíl lesů na celkové výměře území) činila ke konci roku 2007 v Moravskoslezském kraji 24,9 % a byla tak o 8,0 procentního bodu nižší než v celé České republice. Ve srovnání s rokem 2000 se snížila o 1,3 procentního bodu.

Tab. 3.2.1 Lesy v krajích České republiky podle dřevin

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

ha

	Lesy celkem		v tom:						z jehličnatých smrk	
			jehličnaté celkem		listnaté celkem		holina			
	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007
ČR celkem	2 582 836	2 595 182	1 975 065	1 941 582	576 808	627 548	30 963	26 052	1 397 012	1 369 695
v tom kraje:										
Hl. město Praha	4 641	4 704	1 726	1 611	2 857	3 062	58	30	533	409
Středočeský	297 099	300 078	217 295	213 668	77 020	83 145	2 784	3 265	116 688	113 995
Jihočeský	367 041	370 798	321 051	320 042	41 773	47 039	4 217	3 717	206 572	207 467
Plzeňský	292 264	293 996	257 131	252 980	32 403	38 817	2 730	2 200	171 038	167 189
Karlovarský	138 716	139 619	116 606	116 302	20 010	22 179	2 099	1 139	97 828	97 567
Ústecký	155 209	156 642	90 575	88 556	62 044	65 447	2 590	2 639	59 244	57 437
Liberecký	135 364	135 329	109 103	106 592	24 147	27 622	2 115	1 115	70 928	69 175
Královéhradecký	143 958	144 306	111 645	110 474	29 868	32 617	2 445	1 215	88 200	86 584
Pardubický	130 080	130 527	106 087	105 104	22 104	23 844	1 889	1 579	75 430	74 596
Vysočina	208 703	202 655	187 273	179 891	18 951	20 649	2 478	2 115	153 807	149 036
Jihomoravský	191 286	196 852	98 111	97 608	90 990	97 371	2 185	1 873	53 656	52 439
Olomoucký	175 733	178 946	126 419	126 242	47 099	50 959	2 215	1 745	107 612	107 093
Zlínský	154 320	154 421	90 027	87 549	62 861	65 252	1 432	1 620	69 635	68 185
Moravskoslezský	188 423	186 308	142 016	134 963	44 682	49 545	1 726	1 800	125 842	118 521

Při pohledu na druhové složení lesů na území Moravskoslezského kraje vidíme, že zde jednoznačně převládají jehličnaté dřeviny, které v roce 2007 představovaly 72,4 % výměry lesů v kraji a 5,2 % z celkové plochy lesů České republiky.

Podíl listnatých dřevin je v Moravskoslezském kraji šestý nejvyšší ze všech krajů České republiky a představoval 26,6 % výměry lesů Moravskoslezského kraje.

Mezi roky 2000 a 2007 se podíl jehličnatých dřevin v Moravskoslezském kraji snížil o 3,0 procentního bodu a podíl listnatých dřevin vzrostl o 2,9 bodu. Ve srovnání s Českou republikou byl pokles jehličnanů pomalejší (za Českou republiku činil 1,7 bodu), naopak podíl listnatých dřevin rostl v Moravskoslezském kraji rychleji než na celorepublikové úrovni (v celé České republice jejich podíl stoupl o 0,9 bodu).

Dominantní jehličnatou dřevinou v Moravskoslezském kraji je smrk, který v roce 2007 zaujímal 87,8 % celkové plochy jehličnatých dřevin v kraji a mezi regiony České republiky se tak zařadil na první místo. Ve srovnání s rokem 2000 se podíl smrku zvýšil o 1,7 procentního bodu. Druhou nejvýznamnější jehličnatou dřevinou v kraji je modřín a třetí borovice.

Z listnatých dřevin je v Moravskoslezském kraji nejvýznamnější buk, který se v roce 2007 na celkové ploše listnáčů podílel 43,8 % (o 0,3 bodu více než v roce 2000). Druhou nejvýznamnější listnatou dřevinou v Moravskoslezském kraji je dub, dále javor a lípa.

Tab. 3.2.2 Lesy v okresech Moravskoslezského kraje podle dřevin

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

ha

	Lesy celkem		v tom						z jehličnatých smrk		z listnatých buk	
			jehličnaté celkem		listnaté celkem		holina		2000	2007	2000	2007
	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007
Moravskoslezský kraj	188 423	186 308	142 016	134 963	44 682	49 545	1 726	1 800	125 667	118 334	19 423	21 708
v tom okresy:												
Bruntál	71 657	68 857	61 448	56 745	9 541	11 612	667	500	54 426	49 657	4 263	5 171
Frýdek-Místek	60 287	60 429	43 821	42 810	16 116	17 217	350	401	41 729	40 639	10 328	11 190
Karviná	4 545	4 532	1 401	1 389	3 083	3 083	61	60	1 012	999	319	319
Nový Jičín	19 878	20 043	12 721	11 595	6 980	8 109	177	338	10 788	9 601	1 867	2 182
Opava	29 880	30 264	21 986	21 785	7 446	8 002	448	477	17 277	17 004	2 536	2 736
Ostrava - město	2 177	2 183	638	638	1 515	1 522	24	24	435	435	110	111

Průměrná lesnatost je v šesti okresech Moravskoslezského kraje velmi odlišná. Nejvyšší je v okrese Bruntál, kde se v roce 2007 lesy na celkové výměře lesů v okrese celkem podílely 37,0 %, nejnižší v okrese Ostrava – město (v roce 2007 činil podíl lesů jen 1,2 % na celkové ploše lesů v Moravskoslezském kraji celkem). Za Bruntál se řadí okres Frýdek-Místek, pak následuje okres Opava a Nový Jičín. Předposlední je okres Karviná. Ve srovnání s rokem 2000 se ve čtyřech okresech lesnatost zvýšila a naopak ve dvou okresech, a to Bruntál a Karviná snížila.

Tab. 3.2.3 Lesy ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Moravskoslezského kraje podle dřevin

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

v ha

	Lesy celkem		v tom:						z jehličnatých smrk		z listnatých buk	
			jehličnaté celkem		listnaté celkem		holina		2003	2007	2003	2007
	2003	2007	2003	2007	2003	2007	2003	2007	2003	2007	2003	2007
Moravskoslezský kraj	190 016	186 308	139 949	134 963	48 276	49 545	1 790	1 800	123 292	118 334	20 959	21 708
v tom SO ORP:												
Bílovec	2 425	1 894	1 525	1 175	823	654	76	65	1 150	843	100	56
Bohumín	198	194	30	30	164	160	4	4	9	9	5	5
Bruntál	31 386	28 790	26 810	24 076	4 285	4 480	292	234	24 440	21 764	2 421	2 585
Český Těšín	836	704	323	272	497	418	15	13	243	199	54	51
Frenštát pod Radhoštěm	4 800	4 114	2 864	2 306	1 920	1 789	15	18	2 504	2 111	1 261	1 183
Frýdek-Místek	17 687	17 736	12 042	11 916	5 537	5 692	108	128	11 332	11 210	2 733	2 847
Frýdlant nad Ostravicí	20 539	21 171	16 869	16 799	3 540	4 239	130	133	16 475	16 182	2 816	3 348
Havířov	1 372	1 372	546	544	815	816	12	12	434	432	69	69
Hlučín	4 014	4 014	1 855	1 855	2 066	2 066	92	92	1 041	1 041	327	327
Jablunkov	9 953	9 997	7 674	7 714	2 209	2 211	71	71	7 283	7 323	1 747	1 749
Karviná	1 337	1 347	360	363	957	964	20	21	252	251	132	132
Kopřivnice	1 651	1 641	821	699	820	922	10	20	706	587	54	64
Kravaře	1 014	1 014	532	532	460	460	22	22	219	219	58	58
Krnov	23 251	23 308	18 877	18 901	4 201	4 232	173	175	15 177	15 189	874	890
Nový Jičín	6 494	5 033	3 709	2 505	2 692	2 470	93	58	3 114	2 215	353	284
Odry	5 105	6 661	3 546	4 484	1 483	2 054	76	124	2 912	3 531	398	537
Opava	13 897	14 395	10 421	10 747	3 256	3 410	220	239	8 094	8 385	1 285	1 329
Orlová	989	1 002	215	214	762	777	12	11	140	138	67	67
Ostrava	4 879	4 910	2 153	2 153	2 618	2 648	108	109	1 535	1 524	340	347
Rýmařov	17 596	16 284	14 526	13 381	2 988	2 816	82	87	13 523	12 430	1 780	1 668
Třinec	10 106	10 239	5 750	5 796	4 297	4 381	59	61	5 434	5 476	3 127	3 153
Vítkov	10 487	10 487	8 500	8 500	1 885	1 885	102	102	7 275	7 275	960	960

Ve čtyřech okresech Moravskoslezského kraje převládají jehličnaté dřeviny, jejich podíl se na celkové výměře lesů poměrně značně liší. Ve dvou okresech, a to Karviná a Ostrava převládají listnaté na jehličnatými. Ve srovnání s rokem 2000 zastoupení jehličnatých dřevin pokleslo ve všech okresech Moravskoslezského kraje s výjimkou okresu Ostrava – město, kde zůstala na stejné úrovni.

Podíl listnatých dřevin se zvýšil v roce 2007 proti roku 2000 ve všech šesti okresech kraje s výjimkou okresu Karviná, kde zůstal na stejné úrovni.

Nejrozšířenější jehličnatou dřevinou ve všech okresech Moravskoslezského kraje je smrk.

Z listnatých dřevin je ve všech šesti okresech Moravskoslezského kraje nejvýznamnější buk.

Z jednotlivých správních obvodů obcí s rozšířenou působností Moravskoslezského kraje jsou nejvíce odlesněné správní obvody Bohumín na jehož celkové výměře se lesy v roce 2007 podílely pouze 4,0 % a Kravaře, kde podíl lesů činil 10,1 %. Nejvíce zabírají lesy plochu ve správním obvodu s rozšířenou působností Frýdlant nad Ostravicí (66,7 % v roce 2007) a dále pak Jablunkov (56,7 % v roce 2007).

Nejvíce jehličnanů z celkové lesní plochy správního obvodu s rozšířenou působností se zabíralo ve správním obvodu Bruntál (83,6 %), Rýmařov (82,2 %). Nejnižší podíl jehličnanů na celkové lesní ploše byl ve správní obvodu s rozšířenou působností Bohumín (15,5 %). Podíl jehličnanů z celkové plochy kraje byl v roce 2007 nejvyšší ve správním obvodu Bruntál (12,9 %) a pak Krnov (10,1 %).

Z dvaadvaceti správních obvodů s rozšířenou působností v Moravskoslezském kraji v osmi z nich byla plocha listnatých lesů celkem vyšší než jehličnanů. Jsou to tyto správní obvody s rozšířenou působností Bohumín, Český Těšín, Havířov, Hlučín, Karviná, Kopřivnice, Orlová a Ostrava.

Nejdůležitější dřevinou ve správních obvodech Moravskoslezského kraje je smrk, nejvyšší jeho podíl je ve Frýdlantu nad Ostravicí (v roce 2007 zaujímal 96,3 % plochy všech jehličnatých dřevin). Vyšší než 80 % byl ještě v deseti dalších správních obvodech.

Z listnatých dřevin hraje ve většině správních obvodů nejvýznamnější roli buk. Platí to zejména o správních obvodech Frýdlant nad Ostravicí (79,0 % plochy listnatých stromů) a Třinec (72,0 % plochy listnatých stromů).

Tab. 3.2.4 Lesy v krajích České republiky podle kategorií a subkategorií

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

v ha

	Lesy celkem		v tom:						z lesa ochranného mimořádně nepříznivá stanoviště		z lesa zvláštního určení území nár. parků a nár. přírodních rezervací	
			les hospodářský		les ochranný		les zvláštního určení		2000	2007	2000	2007
	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007
ČR celkem	2 582 836	2 595 182	1 981 885	1 957 301	89 422	70 545	511 529	567 336	67 224	49 586	99 118	97 491
v tom kraje:												
Hl. město Praha	4 641	4 704	91	69	92	402	4 458	4 233	92	402	-	-
Středočeský	297 099	300 078	195 083	217 981	9 544	8 673	92 471	73 424	9 544	8 673	8 796	3 639
Jihočeský	367 041	370 798	280 087	292 652	8 245	5 666	78 708	72 481	8 122	5 528	28 147	26 987
Plzeňský	292 264	293 996	235 860	239 667	16 980	3 827	39 423	50 503	11 151	3 547	24 241	29 835
Karlovarský	138 716	139 619	86 626	73 397	6 500	4 224	45 590	61 998	6 141	3 226	326	131
Ústecký	155 209	156 642	113 365	85 563	12 438	9 093	29 406	61 986	11 888	8 543	468	6 372
Liberecký	135 364	135 329	93 220	85 335	5 691	11 523	36 454	38 471	3 744	5 837	7 014	7 852
Královéhradecký	143 958	144 306	101 585	97 160	13 751	12 182	28 621	34 964	6 812	5 457	15 432	12 962
Pardubický	130 080	130 527	115 590	115 827	2 298	2 144	12 191	12 556	1 540	1 597	734	871
Vysočina	208 703	202 655	193 059	187 761	1 835	1 260	13 809	13 634	1 835	1 260	2 889	774
Jihomoravský	191 286	196 852	131 165	130 743	3 405	3 845	56 716	62 264	3 405	3 845	7 851	6 015
Olomoucký	175 733	178 946	137 842	136 329	5 930	5 527	31 961	37 090	2 011	1 255	1 255	1 052
Zlínský	154 320	154 421	136 231	136 799	316	101	17 773	17 521	316	101	479	253
Moravskoslezský	188 423	186 308	162 080	158 020	2 397	2 079	23 946	26 210	624	313	1 484	747

V Moravskoslezském kraji zcela jednoznačně převládá les hospodářský. V roce 2007 se na celkové ploše lesů v kraji podílel 84,8 %, což bylo o 9,4 procentního bodu nad celorepublikovou úroveň. Oproti roku 2000 se podíl hospodářského lesa snížil, což odpovídalo trendu ve všech krajích republiky vyjma kraje Vysočina.

Lesy ochranné (do lesů ochranných patří lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích, vysokohorské lesy a lesy v klečovém lesním vegetačním stupni) zaujímaly v roce 2007 v Moravskoslezském kraji 1,1 % plochy

lesů a ve srovnání s rokem 2000 se jejich podíl snížil o 0,1 bodu. Oproti celorepublikové úrovni byl v Moravskoslezském kraji podíl ochranných lesů v roce 2000 nižší o 2,3 bodu a v roce 2007 o 1,6 bodu.

Tab. 3.2.5 Lesy v okresech Moravskoslezského kraje podle kategorií a subkategorií

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

v ha

	Lesy celkem		v tom:						z lesa ochranného mimořádně nepříznivá stanoviště		z lesa zvláštního určení území nár. parků a nár. přírodních rezervací	
			les hospodářský		les ochranný		les zvláštního určení		2000	2007	2000	2007
	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007
Moravskoslezský kraj	188 423	186 308	162 080	158 020	2 397	2 079	23 946	26 210	624	313	1 484	747
v tom okresy:												
Bruntál	71 657	68 857	59 969	56 355	1 870	1 840	9 817	10 662	97	75	164	61
Frýdek-Místek	60 287	60 429	52 739	51 333	218	27	7 331	9 068	218	27	513	450
Karviná	4 545	4 532	3 624	3 532	44	44	876	956	44	44	0	0
Nový Jičín	19 878	20 043	17 040	17 746	31	10	2 807	2 287	31	10	720	149
Opava	29 880	30 264	27 568	27 927	108	31	2 204	2 305	108	31	56	56
Ostrava - město	2 177	2 183	1 140	1 125	126	126	911	932	126	126	31	31

Lesy zvláštního určení (mezi lesy zvláštního určení patří pásma ochrany vodních zdrojů I. stupně, ochranná pásma zdrojů léčivých a minerálních vod, území národních parků a národních přírodních rezervací, 1. zóny CHKO, přírodní rezervace a přírodní památky, lázeňské lesy, příměstské a rekreační lesy, lesy sloužící lesnickému výzkumu a výuce, lesy se zvýšenou ochranou funkcí, lesy významné pro uchování biodiverzity, uznané obory a samostatné bažantnice a lesy zatížené jiným veřejným zájmem) v roce 2007 v Moravskoslezském kraji zaujímaly 14,1 % plochy lesů (o 1,4 bodu více než v roce 2000). Ve srovnání s celou Českou republikou byl jejich podíl v roce 2000 nižší o 7,1 procentního bodu a v roce 2007 o 7,6 bodu.

Tab. 3.2.6 Lesy ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Moravskoslezského kraje podle kategorií a subkategorií

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

v ha

	Lesy celkem		v tom:						z lesa ochranného mimořádně nepříznivá stanoviště		z lesa zvláštního určení území nár. parků a nár. přírodních rezervací	
			les hospodářský		les ochranný		les zvláštního určení		2003	2007	2003	2007
	2003	2007	2003	2007	2003	2007	2003	2007	2003	2007	2003	2007
Moravskoslezský kraj	190 016	186 308	162 626	158 020	2 333	2 079	25 057	26 210	511	313	1 237	747
v tom SO ORP:												
Bílovec	2 425	1 894	2 300	1 823	-	-	125	71	-	-	60	2
Bohumín	198	194	167	162	-	-	31	32	-	-	-	-
Bruntál	31 386	28 790	25 301	23 356	239	232	5 846	5 201	37	37	-	-
Český Těšín	836	704	835	704	-	-	0	0	-	-	-	-
Frenštát pod Radhoštěm	4 800	4 114	3 706	3 100	-	10	1 094	1 005	-	10	143	144
Frýdek-Místek	17 687	17 736	16 062	15 889	17	17	1 607	1 831	17	17	23	-
Frydlant nad Ostravicí	20 539	21 171	17 510	16 685	218	10	2 811	4 476	218	10	300	260
Havířov	1 372	1 372	1 217	1 206	1	1	154	165	1	1	-	-
Hlučín	4 014	4 014	3 542	3 542	9	9	462	462	9	9	-	-
Jablunkov	9 953	9 997	7 972	8 016	-	-	1 981	1 981	-	-	153	153
Karviná	1 337	1 347	782	766	31	31	524	551	31	31	-	-
Kopřivnice	1 651	1 641	1 563	1 564	-	-	88	77	-	-	31	1
Kravaře	1 014	1 014	773	773	-	-	241	241	-	-	-	-
Krnov	23 251	23 308	20 533	20 501	78	79	2 640	2 729	21	21	-	-
Nový Jičín	6 494	5 033	5 361	4 213	-	-	1 133	820	-	-	330	1
Odry	5 105	6 661	4 913	6 395	-	-	192	266	-	-	13	1
Opava	13 897	14 395	13 013	13 512	9	9	875	875	9	9	27	27
Orlová	989	1 002	810	782	12	12	166	207	12	12	-	-
Ostrava	4 879	4 910	3 584	3 605	126	126	1 169	1 179	126	126	31	31
Rýmařov	17 596	16 284	13 513	12 022	1 579	1 529	2 504	2 733	16	16	61	61
Třinec	10 106	10 239	9 524	9 656	-	-	582	582	-	-	37	37
Vítkov	10 487	10 487	9 643	9 748	13	13	830	726	13	13	29	29

Na celkové ploše lesa celkem Moravskoslezského kraje byl podíl lesu hospodářského nejvyšší v okrese Bruntál a Frýdek-Místek. Nejvyšší podíl 92,3 % činil podíl hospodářského lesa na ploše lesů celkem v okrese Opava (došlo k nárůstu o 1,3 bodu více než v roce 2000).

Ochranné lesy mají relativně nejvyšší podíl v okrese Ostrava – město (v roce 2007 činil 5,7 %) a v okrese Bruntál (2,6 %). V ostatních čtyřech okresech je jejich výměra nepatrná.

Ve všech správních obvodech obcí s rozšířenou působností Moravskoslezského kraje převládá les hospodářský. Dva správní obvody, v nichž se na celkové ploše lesů podílely méně než třemi čtvrtinami, byla Ostrava (v roce 2007 jeho podíl činil 73,4 %) a Rýmařov 73,8 %. Ve správním obvodu s rozšířenou působností Český Těšín zabíral les hospodářský plochu lesů celkem, tedy 100,0 %.

Nejvyšší podíl ochranných lesů ve správním obvodu s rozšířenou působností Rýmařov (9,4% v roce 2007). Z ochranných lesů zaujímá ve správním obvodu s rozšířenou působností stoprocentně mimořádně nepříznivé stanoviště v Ostravě a ve Frýdlantu nad Ostravicí. Ochranné lesy se v roce 2007 vůbec nevyskytovaly v osmi správních obvodech .

Lesy zvláštního určení se vyskytují ve všech správních obvodech s rozšířenou působností s výjimkou Českého Těšína. Nejvyšší podíl byl ve Frýdlantu nad Ostravicí (21,1 % v roce 2007).

3.3. Shrnutí

Pro venkovské oblasti byla a i nadále zůstává typickou zemědělská výroba, a to jak rostlinná, tak v případě Moravskoslezského kraje stále i živočišná produkce a charakter venkovské krajiny pak dotváří pozemky zalesněné a hospodaření na nich.

Zemědělství Moravskoslezského kraje je v okresním členění koncentrováno do 4 ze 6 okresů, tj. do okresů Bruntál, Frýdek Místek, Nový Jičín a Opava. Zemědělské podniky – jak ve vlastnictví právnických tak fyzických osob – se zaměřují převážně na kombinaci rostlinné a živočišné výroby.

Největší plochy zemědělské půdy – cca polovina – leží v západní části kraje, tj. v okresech Bruntál a Opava. Samotná orná půda je obhospodařována v největší rozloze v části okresu Opava a na Novojičínsku (téměř 40 % orné půdy celého kraje). Je však faktem, že zemědělské půdy v kraji ubývá, a to tempem, které je v rámci ČR vysoce nadprůměrné. Ještě rychleji se však snižuje i výměra samotné orné půdy a po Libereckém kraji je toto tempo úbytku relativně největší.

K meziročním poklesům dochází rovněž v zaměstnanosti, a to v případě přepočteného stavu zaměstnanců. Počet fyzických osob, tj. zaměstnanců bez ohledu na velikost jejich pracovního úvazku, naopak mírně vzrostl, a to hlavně na Bruntálsku a Opavsku. Podíl zemědělské půdy i půdy orné na jednoho pracovníka je však pod celostátním průměrem.

V rostlinné produkci dominují obiloviny, výraznější zastoupení mají ještě olejnin, píce a částečně ještě i cukrovka. Z dlouhodobějšího hlediska je patrné omezování ploch obilovin. Po radikálním snížení ploch brambor na začátku tohoto století pak dochází k jejich stabilizaci v následujících letech. Omezené požadavky na produkci krmiv pak vedly k dramatickému poklesu objemu píce pěstované na orné půdě. Oproti tomu se nadále zvyšovaly plochy olejnin.

Výnosy plodin jsou velmi závislé na klimatických podmínkách a na konkrétním vývoji počasí v jednotlivých letech. Velmi dobře z tohoto pohledu dopadl posledně hodnocený rok 2008 a v předchozích letech pak roky 2004 a 2005.

Živočišná produkce je daná snižováním stáda skotu celkem – především masných plemen – a výrazným propadem početního stavu prasat, který za poslední období klesl o více jak polovinu. Částečně klesají i početní stavy drůbeže. Dramatický pokles živočišné produkce hovězího i vepřového masa byl tedy následně nevyhnutelný. Poměrně vyrovnaná je však produkce mléka, především díky růstu průměrné užitkovosti.

Produkce zemědělství v korunách je poznamenána poměrně výrazným propadem hodnoty živočišné produkce. Převážnou část zemědělské produkce v Kč tak tvoří produkce rostlinná a určitým stabilizátorem produkce živočišné se tak doposud stává především prodej mléka.

Lesnictví v Moravskoslezském kraji je koncentrováno do zalesněných oblastí hlavních pohoří, která na východě tvoří Moravskoslezské Beskydy a na západě Hrubý a Nízký Jeseník. Důsledkem výrazného odlesnění centrální části kraje je však jen relativně podprůměrné zalesnění kraje ve srovnání s celou ČR. V roce 2007 činil podíl lesů na celkové výměře území kraje jen necelou čtvrtinu a oproti stavu na přelomu tisíciletí zalesněnost poklesla o 1,3 procentního bodu. Na tomto se podepsaly snižující se výměry lesa především na Bruntálsku.

Mění se struktura lesa, za sledované období ubylo jehličnatých dřevin s dominantním smrkem na úkor růstu podílu dřevin listnatých (již téměř 27 % lesního porostu), kde převažuje buk. Z hlediska vnitřní struktury užití převládá v kraji zcela jednoznačně les hospodářský s téměř 85 %, což je rovněž výrazně nad celorepublikovým průměrem. Nezanedbatelný podíl představují v kraji rovněž lesy tzv. zvláštního určení, tj. především lesy příměstské, v přírodních rezervacích a pásmech ochrany vodních zdrojů. Ty zaujímají cca 14 % lesní plochy a jejich podíl klesá stejně jako podíl zbývající lesní plochy, tj. lesů ochranných.